

Motion till riksdagen

1988/89:Jo432

av Göthe Knutson m. fl. (m, c)

Laxfond för Vänern

Den regionala satsningen på en Laxfond för Vänern är nu inne i ett organisatoriskt slutskede. Projektet är det största i sitt slag och har fått huvudsakligen mycket positivt mottagande i Vänerregionen, som omfattas av tre län: Värmland, Skaraborg och Norra Älvsborg.

I motioner under förra riksmötet redogjorde vi för det då aktuella läget samt de i huvudsak mycket positiva remissvar som inkommit – ca 50 till antalet – till projektgruppen. En mängd viktiga synpunkter och förslag fördes fram och har tagits till vara i det fortsatta projektarbetet.

Avsikten med Laxfond för Vänern är att göra Vänern till ett fiskeeldorado som starkt ökar sportfisket i Vänern och turistnäringen i Vänerregionen. Samtidigt ökar också fångstmöjligheterna för yrkesfisket och de bofastas fritidsfiske i Vänern. Betydande utsättningar av laxsmolt har redan skett under senaste åren genom Laxfondens projektverksamhet.

Stiftelse bildas

Genom beslut av de tre länsstyrelserna och de tretton Vänerkommunerna att godkänna stadgar och erlagga medel finns nu förutsättningen för att verkställa bildandet av en stiftelse med namnet Laxfond för Vänern.

Uppbyggnadstakten och därmed utvecklingen av den turistiska marknaden är i högsta grad beroende av stiftarnas och övriga intressenters framtida, uthålliga engagemang för laxfonden. Statsmakternas ställningstaganden till förändrade fiskebestämmelser, laxfiskeavgift och övriga finansieringsmöjligheter är av grundläggande betydelse. Likaså är näringslivets medverkan i utveckling och finansiering av laxfonden avgörande.

Möjligheterna att fullt ut genomföra dessa åtgärder kan i dag inte överblickas. Därför bör ett handlingsprogram med goda förutsättningar för anpassning till ändrade förhållanden läggas till grund för stiftelsens verksamhet.

Finansieringen

En förutsättning för projektets hela genomförande är således att staten och landstingen/kommunerna samverkar i finansieringen under en följd av år. Även i uppbyggnadsskedet förutsätts näringslivets medverkan i Laxfond för Vänern. TuristserVICEN och övrig verksamhet förutsätts efter hand bedrivas av enskilda företag, huvudsakligen mindre. Efter en del år kommer sportfisketurismen på och intill Vänern att kunna sysselsätta några hundra personer.

Kapitaltillskotten från stiftarna av Laxfond för Vänern åren 1988–1992 beräknas enligt följande:

Mot. 1988/89
Jo432

	<u>1988</u>	<u>1989</u>	<u>1990*)</u>	<u>1991*)</u>	<u>1992*)</u>
	(i tusen kronor)				
Lansstyrelsen i Älvsborgs län	1800	2200	2310	2425	2550
Skaraborgs län	1200	1500	1575	1655	1735
Värmlands län	1200	1500	1575	1655	1735
Landstinget i Älvsborgs län	-	-	-	-	-
Skaraborgs län	600	700	735	770	810
Värmlands län	-	700	735	770	810
Vänersborgs kommun	255	290	305	320	335
Melleruds kommun	80	90	95	100	105
Ändås kommun	100	115	120	125	135
Grästorps kommun	40	45	45	50	50
Lidköpings kommun	255	290	305	320	335
Götenes kommun	100	115	120	125	135
Mariestads kommun	175	200	210	220	230
Gullspånga kommun	50	60	65	65	70
Kristinehamns kommun	190	215	225	235	200
Karlstads kommun	550	630	660	695	730
Grusås kommun	70	80	85	90	95
Säffle kommun	105	155	165	170	180
Hammarö kommun	100	115	120	125	135
Summa	6870	9000	9450	9915	10 375
varav från kommunerna	2070	2400	2520	2640	2735

*) inklusive 5 % kompensation för kostnadsfördyring

Minst 200 000 laxsmolt per år

Kostnaderna under de närmaste fyra åren för utsättning av smolt, tillsyn, administration m.m. uppgår enligt utredningens förslag till ca 34 mkr. Utöver kostnader för laxfonden kan komma ökade kostnader för åtgärder i lekälvarna samt för den föreslagna odlingsanläggningen i Gullspång. Vidare kan den ökade aktiviteten på Vänern leda till ökade kostnader för vissa myndigheter, bl.a. för fiskenämnden för Vänern.

Laxfondens egna kostnader för administration och information kan i 1988 års prisnivå beräknas årligen uppgå till 0,7 mkr, uppföljning m.m. till 0,5 mkr och tillsyn till 0,8 mkr.

Härtill kommer ca 1 mkr/år att behövas för marknadsföring och för anskaffning av ytterligare medel för fortsatt verksamhet, vilket innebär att verksamheten, utöver smoltutsättningar uppgår till ca 3 mkr/år.

En årlig utsättning av 200 000 laxsmolt, som föreslås utgöra en garanterad basnivå för utsättningarna, kostar 3 mkr vid ett genomsnittligt pris av 15 kr/st. Den totala kostnaden för verksamhet på denna nivå uppgår således till 6 mkr/år. Vid den utsättningsnivå utredningen föreslagit blir årskostnaden drygt 8 mkr/år.

Uppbyggnad av en fond

Olika alternativ till fondupbyggnad har diskuterats och utretts.

Utredningen har förutsatt att merparten av influerna används för det aktuella årets verksamhet, dvs. att medlen i huvudsak förbrukas i samma takt som de kommer in. En sådan "anslagsfinansiering" medför att laxfondens fortsatta existens i princip står på spel varje år.

För trovärdigheten är det av yttersta vikt att laxfonden visar en klar ambition både att bygga upp och att långsiktigt trygga laxstammarna i Väneren. Genom att kombinera utsättningarna med uppbyggnaden av en stabil finansiering kan den bästa trovärdigheten uppnås.

Därför har – mot bakgrund av remissutfallet – en alternativ finansieringsmodell beräknats. Denna "fondmodell" ökar – om den kan genomföras – laxfondens stabilitet och trovärdighet, vilket är av yttersta vikt för intresset för investeringar inom turistnäringen.

90 miljoners alternativet

I sin mest renodlade form skulle finansieringen ske genom att stiftarna vid laxfondens bildande sätter av erforderligt kapital, dvs. i detta fall ca 90 mkr, en gång för alla. Kostnaderna för en fullt utbyggd verksamhet, som har beräknats till 8 mkr/år, kan då finansieras med de medel som denna fond avkastar.

Fördelningen av stiftelsekapitalet borde i detta alternativ i princip kunna ske på följande sätt:

30 mkr satsas av staten

30 mkr satsas av landstingen med 18 mkr och kommunerna ca 12 mkr

30 mkr satsas av näringsliv, organisationer och enskilda, vilket fördelat på de tre länen blir 10 mkr vardera.

En sådan finansiering av laxfondens verksamhet skulle för stat, kommun och landsting innebära en satsning av engångskaraktär som blir ungefär dubbelt så stor som utredningens "fyraårsfinansiering". Fondkapitalet ger större trygghet för dem som förutsätts göra kommersiella investeringar och därmed ökar möjligheterna till en regional utveckling baserad på turismen. Vidare kan betydande administrativa besparingar i stiftelsens medelsinsamling uppnås.

Alternativet 30 milj. kronor

Mot. 1988/89
Jo432

Om det inte blir möjligt att genom insatser av engångskaraktär bilda en fond av sådan storlek att dess avkastning löser finansieringen av verksamheten, bör stiftelsen i stället successivt bygga upp en grundfond. Flera skäl talar för ett sådant tillvägagångssätt, bl.a. att

- laxfondens långsiktighet behöver påvisas för att stimulera företag och kommuner till investeringar i anläggningar och service
- laxfondens anställda och leverantörer önskar ekonomisk stabilitet
- miljöolyckor och fisksjukdomar kan decimera stammarna.

Grundfonden bör uppgå till minst 30 mkr, vilket är den nivå som garanterar utsättningar från laxfondens sida på 200 000 smolt/år. Tillsammans med kraftbolagen och yrkesfiskets utsättningar skulle det ge en total utsättningsvolym om ca 350 000 smolt/år i Vänern.

Vid den intäktsnivå som utredningen förutsatt skulle de årliga avsättningarna till grundfonden kunna bli minst 2 mkr/år, om laxfondens utsättningar får omfattningen 200 000 smolt/år.

Fiskevårdande insatser

Det är viktigt att fiskevårdande insatser för bevarandet i naturbeståndens lekälvar Klarälven och Gullspångsälven, liksom administrationen av Vänerens fiske, håller jämna steg med Laxfondens utsättningar och uppbyggnad av fiskemöjligheter på Vänern.

Fiskeriverket bör därför tilldelas särskilda resurser för att utreda och åtgärda återställandet av lekområdena för Vänerens lax och öring samt förstärkning av den regionala fiskeradministrationen.

Näringslivet, staten, kommunerna

Näringslivets engagemang som finansiär och aktiv pådrivare i projektet är av vital betydelse. Företagens intresse för sponsring skiftar och bestäms bl.a. av företagets verksamhet och lönsamhet. Turistbranschens företag har ett direkt intresse av god laxtillgång, men kan förväntas delta i finansieringen först när den ger påtagliga effekter på företagets omsättningssiffror, dvs. efter uppbyggnadsskedet.

Statens medverkan till laxfondens genomförande är ytterst angelägen. De handels- och valutapolitiska fördelarna av att utveckla en ny stark svensk turistprodukt är betydande. Vidare har laxfonden karaktären av infrastruktursatsning på vars grund näringslivet och sysselsättningen kan vidareutvecklas. Dessutom innebär laxfonden klara miljöförbättrande åtgärder.

Detta motiverar att staten bör ha en starkare roll än vad som förutsatts i utredningen. Det är önskvärt att staten tar upp förhandlingar med näringslivet om en gemensam satsning för att bygga upp den föreslagna fonden. Regeringen bör tillsätta en särskild förhandlare med uppgift att överlägga med de större företagen i främst Västsverige.

Kommunerna och landstingen har en huvudroll i finansieringen under uppbyggnadsskedet. Deras möjlighet att öka sin medverkan i finansieringen

bör kunna diskuteras i det fortsatta utvecklingsarbetet. Det är givetvis angeläget att Laxfond för Vänern har en stark förankring i landstingen och kommunerna i regionen.

Mot. 1988/89
Jo432

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har förklarat sig beredd att under det inledande verksamhetsåret kompensera för det uteblivna stödet från landstinget i Älvsborg, så att länets totala andel motsvarar de två andra länens kostnader.

Det bör vara möjligt att ytterligare ett antal kommuner med anknytning till Vänern ansluter sig till laxfonden.

Sammanfattning

Vi motionärer bedömer förutsättningarna för framgång för Laxfond för Vänern som mycket goda. Vänern är redan historiskt en unik laxfiskesjö med sina förnämliga stammar. Dessutom finns en mängd andra fiskarter i Vänern, vilket dels innebär foderfisk för laxen och laxöringen, dels ökar förutsättningarna för lyckade fiskeresultat.

Laxfond för Vänern är ett storskaligt turistprojekt. I initial- och uppbyggnadsskedet är det nödvändigt med statliga och kommunala medel till finansieringen. Det finns inget företag som kan åta sig uppbyggnaden eftersom fiskerätten är allmän. Efter hand som det blir ekonomisk bärkraft i fisketurismen på Vänern förutsätter vi att den enskilda företagsamheten kommer att ta vid. Samhällets engagemang kan på sikt upphöra. Dess grundinsatser kommer emellertid alla i Vänernregionen till del. Dessutom blir lax- och fiskeeldoradot Vänern ett turistmål till glädje för alla intresserade.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till finansiering av Laxfond för Vänern samt de fiskevårdande och andra åtgärder som behövs för det angelägna fiske- och turistprojektets genomförande.

Stockholm den 24 januari 1989

Göthe Knutson (m)

Jan Hyttring (c)

Gunilla André (c)

Bengt Kindbom (c)

Sten Svensson (m)

Ingvar Karlsson (c)
i Bengtsfors

Arne Andersson (m)
i Ljung

Gullan Lindblad (m)

Kjell Ericsson (c)

Ivar Virgin (m)

Marianne Andersson (c)

Stig Bertilsson (m)